

ЗАСТАРЕЛОСТ КОД ПРОГЛАШЕЊА НЕСТАЛОГ ЛИЦА ЗА УМРЛО

У случају проглашења несталог лица за умрло, рокови застарелости из члана 376. став 1. и 2. ЗОО, код захтева за накнаду материјалне и нематеријалне штете због смрти блиског лица, почињу тећи од момента доношења решења којим је нестало лице проглашено за умрло, без обзира на евентуално каснију измену решења у погледу датума смрти несталог лица.

Из образложења:

"Према одредби члана 376. став 1. и 2. Закона о обилгаици односима, потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило (став први), а у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (став 2. истог члана). Застарелост почиње тећи првог дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, ако законом за поједине случајеве није прописано шта друго (члан 361. став 1. ЗОО).

Према наведеним одредбама рок застарелости рачуна се од тренутка сазнања за штету и лице које је штету учинило. Под сазнањем за штету подразумева се сазнање да је штета настала, као и сазнање о њеном обиму и висини, док се под сазнањем за учиниоца подразумева сазнање о околностима у којима, по правилима одштетног права, одређени субјекат одговара за насталу штету. У случају одговорности за штету по принципу узрочности или претпостављене одговорности за другог (чл.172. ЗОО), застарелост потраживања накнаде штете почиње да тече од сазнања за лице које је одговорно за штету, а не од сазнања за фактичког учиниоца. Међутим, захтев за накнаду штете у сваком случају застарева протеком објективног рока од пет година од настанка штете.

БЛ је принудно мобилисан 20.06.1995. године и одведен на територију РХ, која је тада била захваћена ратним дејствима, али како се он по престанку ратних дејстава на тој територији, у августу 1995. године, није вратио на територију Републике Србије, а тужиље о њему нису имале никаквих вести ни наредних годину дана, чиме су били испуњени услови из члана 57. став 1. тачка г) Закона о ванпарничном поступку („Сл. гласник СРС“ бр.25/82, ... „Сл. гласник РС“ бр.46/95, ... 18/05), за покретање ванпарничног поступка о проглашењу несталог лица за умрло, тужиља ЋС-Л је тада Општинском суду у СП поднела предлог којим је иницирала овај поступак, у коме је 09.10.2000. године донето решење којим је БЛ проглашен за умрло лице, са даном смрти 21.06.1996. године. Решење је донето након што је суд, у складу са одредбом члана 63. став 2. Закона, утврдио да је БЛ нестао на територији захваћеној ратом, да о његовом животу није било никаквих вести ни у периоду од годину дана од дана престанка непријатељства, а да резултати целокупног поступка поуздано указују да нестало лице - БЛ, није жив. Наведено решење постало је правноснажно 30.10.2000. године.

Решење о проглашењу несталог лица за умрло доноси се у судском поступку тек када суд утврди да резултати целокупног доказног поступка поуздано указују да нестало лице више није живо (члан 63. став 2. Закона о ванпарничном поступку), а овако донето правноснажно решење доставља се матичару ради уписа у матичну књигу умрлих, суду надлежном за вођење оставинског поступка, органу старатељства и органу који води

земљишну или другу јавну књигу о евиденцији непокретности, ако је лице проглашено за умрло имало непокретности (члан 65. Закона), што значи да решење о проглашењу несталога лица за умрло производи правно дејство, односно има исте правне последице као и смрт лица за које је познат дан смрти.

Тужиље су за штетника znale још у моменту незаконитог привођења свог сродника, а из напред наведеног произилази да су и за штету – смрт супруга и оца, поуздано сазнале 09.10.2000. године, односно са даном доношења решења о проглашењу БЛ за умрло лице, па од тог датума почињу тећи и рокови застарелости прописани чланом 376. ЗОО. При том, супротно наводима ревизије, околност што је судским решењем од 19.09.2013. године, претходно решење о проглашењу БЛ за умрлог, измењено (само) у погледу датума смрти, не утиче на другачији начин на почетак рока застарелости у овој правној ствари, јер штету за тужиље представља смрт супруга и оца, а наведеном судском одлуком нису промењене околности у погледу наступања саме чињенице смрти Бранка Личине, која је утврђена решењем од 09.10.2000. године.

Имајући у виду изнето, односно да су тужиље сазнање и о наступању штете и о штетнику имале још 09.10.2000. године, а да је тужба суду поднета тек 08.02.2013. године, то Врховни касациони суд налази да другостепени суд правилно закључује да је основан приговор застарелости, јер је тужба суду ради накнаде материјалне и нематеријалне штете због смрти блиског сродника тужиља, поднета по протеклу и субјективних и објективних рокова, прописаних чланом 376. ЗОО, за подношење оваквог захтева суду, а што и тужбени захтев чини неоснованим".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 580/2016 од 22.6.2016. године, утврђена на седници Грађанског одељења 27.6.2017. године)